

de non pereat? Adtendendo exaltatum: alioquin perisset. Hoc est enim: *Omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam eternam.*

CAP. XI.

Parvulis alieno facto vulneratis aliena fide subvenitur.

12. PROFERS parvulum mihi, & jubes ut adtendat exaltatum, quem negas habere serpentis venenum. Imò si faves ei, si movete innocentia in vita propria, noli negare tractum aliquem reatum de vita prima, non sua, sed parentis sui primi. Noli negare; confitere venenum, ut poscas medicamentum: aliter non sanatur. Aut ut quid ei dicis, ut credat? Hoc enim respondetur à portante parvulum. Ad verba aliena sanatur, quia ad factum alienum vulneratur. Credit in Jesum Christum? fit interrogatio: respondetur, Credit. Pro non loquente, pro silente, pro flente, & flendo quodam modo ut subveniatur orante, respondetur, & valet. An etiam hoc serpens ille persuadere conatur, quia non valet? Absit à cordibus qualiumcumque christianorum. Ergo respondetur, & valet. Conspiratione quadam communicat spiritus; credit in altero, quia peccavit in altero. An verò invenit vitam præsentis sæculi, quem parturivit infirmitas; & non invenit vitam futuri sæculi, quem parturivit caritas?

Serpens æreus exaltatus figura Christi crucifixi in similitudine carnis peccati.

*CAPUT XII.
Rom. 8. 3.

13. Ergo sicut Moyses exaltavit serpentem in eremo, ut omnis à serpente percussus intueretur exaltatum, & sanaretur; sic oportuit exaltari filium hominis, ut omnis à serpente venenatus intueatur exaltatum, & sanetur. Adam primus accepit morsum serpentis cum veneno. Ergo natus in carne peccati, fit salvus in Christo per similitudinem carnis peccati. **MISIT enim Deus Filium suum, non in carne peccati; sed sicut sequitur qui scrip-*

scripsit, *in similitudine carnis peccati*; quia non de complexu maritali, sed de utero virginali. *Misit in similitudine carnis peccati*: ut quid hoc? *Ut de peccato damnaret peccatum in carne*: de peccato peccatum, de serpente serpentem. Quis enim dubitet nomine serpentis appellari peccatum? Ergo de peccato peccatum, de serpente serpentem: sed de similitudine, quia in Christo nullum peccatum, sed sola similitudo carnis peccati. Ideo exaltatus serpens, sed æreus; exaltata est similitudo carnis peccati, ut sanaretur origo peccati. Quia *misit Deus Filium suum in similitudine carnis peccati*. Non in similitudine carnis; nam vera caro est: sed *in similitudine carnis peccati*; quia mortalis caro sine ullo omnino peccato. *Ut de peccato*, propter similitudinem, *damnaret peccatum in carne*, propter veram iniquitatem. Vera iniquitas in Christo non fuit: sed mortalitas in illo fuit. Peccatum non suscepit, sed pœnam peccati suscepit. Suscipiendo sine culpa pœnam, & pœnam sanavit & culpam. Ecce quomodo fiunt ista. Quod admiratus Nicodemus dixerat: *Quomodo possunt ista fieri?* Sic enim sanamur, non quia meremur. Ecce quomodo fiunt ista. Modò ubi mihi parvulos ponis? Jam dicis, nullo veneno sauciati sunt. Aufer eos à conspectu exaltati serpentis. Si autem non auferis, sanandos dicis, venenatos confiteris.

Joan. 3. 9.

14. DEINDE ipse Dominus in eodem sermone ad Nicodemum non audistis quid dixerit, cum eadem lectio hodiè legeretur? *Qui credit in eum, non judicatur; qui autem non crediderit, jam judicatus est.* Et hîc quæris medium, homo de medio, & disputas, & adtenderis, nec adtendis: *Qui credit in eum,*

CAP. XIII.
Quicumque in Christum non credit, damnatur.
Ibidem 18.

eum, non judicatur; qui autem non crediderit, jam judicatus est. Quid est autem, Jam judicatus est? Damnatus est. Nam iudicium pro damnatione plerumque poni notis: Scripturæ testes sunt; maximè illo uno testimonio apertissimo, cui nemo est qui contradicat. De resurrectione cum ageret Dominus: Qui benè fecerunt, inquit, in resurrectionem vitæ, qui malè egerunt in resurrectionem iudicii: utique iudicium pro damnatione posuit. Et tu aliter audes dissere aut credere? Qui non credit, jam judicatus est. Alio loco: Qui credit in Filium, habet vitam æternam: quam tu parvulis promittebas non baptizatis. Qui credit in Filium, habet vitam æternam. Sed habet, inquit, & qui non credit parvulus, quamvis non habeat regnum Dei. Sed vide quod sequitur: Qui autem incredulus est Filio, non habet vitam; sed ira Dei manet super eum. Ubi ponis parvulos baptizatos? Profectò in numero credentium. Nam ideo & consuetudine Ecclesiæ antiqua, canonica, fundatissima, parvuli baptizati fideles vocantur. Et sic de his quærimus: Iste infans christianus est? Respondetur, christianus. Catechumenus, an fidelis? Fidelis; utique à fide, fides à credendo. Inter credentes igitur baptizatos parvulos numerabis: nec iudicare ullo modo aliter audebis, si non vis esse apertus hæreticus. Ergo ideo habent vitam æternam: quia qui credit in Filium, habet vitam æternam. * NOLI eis sine ista fide, & sine isto sacramento hujus fidei, promittere vitam æternam. Qui autem incredulus est Filio, & qui non credit in Filium, non habet vitam, sed ira Dei manet super eum. Non dixit, veniet super eum; sed manet super

Judicium
pro dam-
natione.

Joann. 5.
29.

Joann. 3.
18.
Ibidem 36.

Infantes
dicti fide-
les.

*CAP. XIV.

Peccatum
originis.

per eum. Respexit originem, cum ait: Ira Dei manet super eum. Quam respiciens & Apostolus dixit: Fuimus & nos aliquandò natura filii iræ. Non accusamus naturam. Naturæ auctor Deus est. A Deo bona est instituta natura: sed per malam voluntatem à serpente vitata est. Ideo quod fuit in Adam culpæ, non naturæ, nobis propagatis factum est jam naturæ. Ab hoc vitio naturæ, cum quo nascitur homo, non liberat nisi qui natus est sine vitio. Ab hac carne peccati non liberat nisi ille qui natus est sine peccato per similitudinem carnis peccati. Ab hoc veneno serpentis, non liberat nisi exaltatio serpentis. Quid ad hæc dicis? Satisne hoc est?

15. Unum aliquid acutissimum, quod ab eis profertur, paululum attendite. Cum cœperint urgeri verbis Apostoli dicentis: *Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors; & ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt* (quæ verba nescio quis non intelligat; in quibus verbis nescio utrum quisquam expositorem requirat) conantur respondere, & dicere, ideo dictum hoc ab Apostolo, quia primus peccavit Adam, & qui postea peccaverunt, illum imitando peccaverunt. Hoc quid est aliud, quàm conari tenebras aperto lumini offundere? *Peccatum per unum hominem intravit, & per peccatum mors; & ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt.* Propter imitationem dicis, quia primus peccavit Adam. *RESPONDEO prorsus: Non primus peccavit Adam. Si primum peccatorem requiris, diabolum vide. Sed humani generis massam volens ostendere Apostolus de origine venenatam, ideo eum posuit

Eph. 2. 3.

Pelagianorum
effugium, dum
urgentur
verbis
Apostolice
originali
peccato.
Rom. 5.12.

2. Sent.
dist. 30. c.
Hoc autem

*CAP. XV
Non pri-
mum pec-
candi
exemplum,
sed originis

peccatum sicut unde nati sumus, non eum quem imitati sumus. Dicitur quidem & pater tuus, quem fueris imitatus: *Filii mei*, inquit, *quos iterum parturio*. Qui itidem dicit: *Imitatores mei estote*. Et propter ipsam imitationem dicitur impiis: *Vos à patre diabolo estis*. Nam constat in catholica fide, quod diabolus nec generavit nostram naturam, nec condidit: sola in illo seductio est præcedentis, imitatio consequentis. Denique quomodo dictum est de Adam: *In quo omnes peccaverunt*; legatur mihi alicubi: *Omnes in diabolo peccaverunt*. Aliud est illo præcedente & seducente peccare, aliud in illo peccare. Quia secundum propaginem carnis in illo eramus omnes, ante quam nati essemus, tamquam in parente, tamquam in radice ibi eramus: sic venenata est ista arbor, ubi eramus. Nam quia ad diabolum, hoc est, principem peccati, & verè primum peccatorem, non pertinet origo, sed imitatio; cum de illo Scriptura loqueretur: *Invidia*, inquit, *diaboli mors intravit in orbem terrarum: imitantur autem eum, qui sunt ex parte ipsius*. Imitando eum fiunt ex parte ipsius. Numquid dictum est, in illo peccaverunt? Cum verò de Adam diceretur, propter originem, propter posteritatem, propter propaginem viscerum: *In quo omnes*, inquit, *peccaverunt*. Nam si propterea primus constitutus est Adam, quia primus peccavit; tamquam in exemplo sit, non in origine; ut quid tam in longinquo, post tam proluxa tempora contra Adam quæritur Christus? Si omnes peccatores ad Adam propterea pertinent, quia primus peccator; omnes justi debuerunt ad Abel pertinere, quia primus justus. Quare Chris-

Christus quæritur? Expergiscere, frater. Quare Christus quæritur, nisi quia in Adam damnata est generatio, in Christo quæritur regeneratio?

16. PROINDE nemo nos fallat: Scriptura evidens est, auctoritas fundatissima est, fides catholicissima est. Omnis generatus, damnatus: nemo liberatus, nisi regeneratus. Unde & alteri versutia illorum jam vos instructi respondete, carissimi. Quando dicunt, & parvulos turbant, Si de peccatore peccatores nati sunt, quare non de baptizato jam fideli, cui remissa sunt universa peccata, justi nascuntur? Citò respondete: Ideo de baptizato non justus nascitur, quia non eum generat unde regeneratus est, sed unde generatus est. De Christo dictum est: *Mortificatus carne, vivificatus spiritu*: sic de homine dici potest: *Tabefactus carne, justificatus spiritu*. *Quod nascitur de carne, caro est*. Quæris, ut de justo justus nascatur, cum videas justum esse nisi regeneratum omninò non posse. Nec adtendis Domini sententiam, quam tu ipse in ore habes: *Si quis non renatus fuerit ex aqua & Spiritu*. Puto quia non hoc factum est in concubitu. Miraris, quare peccator nascatur de semine justis: non te delectat mirari, quare oleaster nascatur de semine olivæ? Accipe aliam similitudinem. Justum baptizatum, pone granum purgatum: non adtendis, quia de grano purgato frumentum cum palea nascitur, sine qua seminatur? Deinde cum sit in propagine natorum generatio carnalis, in propagine renatorum generatio spiritalis, vis ut de

TOM. V. FF bap-

a Aliquot MSS. Scriptura evidens est auctoritas, fundatissima est fides, catholicissima est.

CAP. XVI.
Pelagianorum
objectionum
contra
peccatum
originale,
cur de bap-
tizato non
justus nas-
citur.

1. Pet. 3.
18.

Joan. 3. 6.

Ibidem 5.

baptizato baptizatus nascatur, cum videas de circumciso non nasci circumcisum? Carnalis est certe ista generatio, & carnalis est circumcisio, & tamen de circumciso non nascitur circumcisus: sic ergo de baptizato non potest nasci baptizatus; quia nemo renatus, antequam natus.

CAPUT

XVII.

Alia eorumdem cavillatio exprobanditur.

Christus nihil prodest non credentibus.

Infantibus baptizatis prodest Christus.

* CAPUT XVIII.

17. ALIUD eorum quasi acutissimum: sed quid acutum non obtunditur scuto veritatis? Aliud dicunt, videte quale. Si Adam, inquit, nocet his, qui non peccaverunt; ergo & Christus prodesse debet etiam his, qui non crediderunt. Videtis certè quàm hoc acutum sit contra veritatem: audite quantum adjuvet veritatem. Qui enim hoc dicit, nihil aliud dicit, nisi Christum nihil prodesse non credentibus. Hoc est verum. Quis non acceptet? Quis non consentiat, quia Christus non credentibus non prodest, credentibus prodest? Sed dic mihi, obsecro te, parvulis baptizatis Christus aliquid, an nihil prodest? Necesse est ut dicat prodesse: premitur mole matris Ecclesiæ. Fortè quidem vellent hoc dicere; nam ratiocinationes eorum ad hoc videntur compellere: sed auctoritate reprimuntur Ecclesiæ, ne, non dicam, sputis hominum obruantur, sed ipsorum infantium lacrymis tamquam fluvio pertrahantur. Si enim dixerint, nihil prodesse Christum baptizatis infantibus; nihil aliud dicunt quàm superfluo baptizantur infantes. Ut autem non superfluo baptizentur, quia hoc dicere non audent, prodesse Christum baptizatis infantibus confitentur. * SI prodest baptizatis, quæro, quibus prosit, credentibus, an non credentibus? Eligant quod volunt. Si dixerint, non credentibus: ubi est ergo quod calumniaberis, quia Christus non credentibus pro-

prodesse non potest? Ecce tu confiteris prodesse infantibus, non tamen credentibus. Ad quodlibet prodest: non putas ad vitam æternam, non putas ad salutem æternam: ad ipsum regnum cælorum percipiendum utique prodest Christus parvulis baptizatis. Prodest ergo non credentibus? Sed absit, ut ego dicam non credentes infantes. Jam superius disputavi, credit in altero, qui peccavit in altero: dicitur, Credit; & valet, & inter fideles baptizatos computatur. Hoc habet auctoritas matris Ecclesiæ, hoc fundatus veritatis obtinet canon: contra hoc robur, contra hunc inextinguibilem murum quisquis arietat, ipse confringitur. Ergo prodest Christus aliquid infantibus baptizatis; & sicut ego dico, mecum tota Ecclesia dicit, credentibus prodest, fidelibus prodest: tu quod vis, elige. Volo quidem ut quod verius est, eligas; ut nobiscum dicas, quia credentibus prodest. Sed si dixeris, Non credentibus prodest; contra te dixisti. Si dixeris, Credentibus prodest; mecum dixisti. Elige, utrum contra te dicas quod falsum est, an mecum dicas quod verum est. Tu enim paulò antè dicebas, Christum non credentibus nihil prodesse, volens efficere quia sic & Adam non peccantibus nihil nocuit, quomodo Christus non credentibus nihil prodest. Ecce jam fateris infantibus non credentibus baptizatis aliquid prodesse Christum. Sed si credentibus dicis, benè dicis, mecum dicis, credunt & infantes. * UNDE credunt? Quomodo credunt? Fide parentum. Si fide parentum purgantur, peccato parentum polluti sunt. Corpus mortis in primis parentibus generavit eos peccatores: spiritus vitæ in posterioribus parentibus regeneravit eos fideles. Tu das fi-

Infantes baptizati verè credentes aliorum fide.

CAP. XIX. Infantes credunt fide parentum.

dem non respondenti, & ego peccatum nihil agenti.

18. Sancti, inquit, de sanctis nasci debuerunt: quia dixit Apostolus: *Alioquin filii vestri immundi essent; nunc autem sancti sunt.* Et quomodo hoc accipis? Quomodo intelligis, de fidelibus natum ita sanctum, ut baptizari non debeat? Quomodo libet, accipias istam sanctitatem. Multi enim modi sunt sanctitatis, & multi modi sunt sanctificationis. Non enim omne quod sanctificatur, ad regnum cælorum mittitur. De esca nostra dixit Apostolus: *Sanctificatur per verbum Dei et orationem.* Numquid quia esca nostra sanctificatur, non scimus quò mittatur? Disce ergo esse aliquem modum, & quasi umbraculum quoddam sanctificationis, quod non sufficiat ad perceptionem salutis. Distat, & quid distet, Deo notum est. Tamen cum filio fidelium curratur ad baptismum; non sic errent parentes, ut putent eum jam fidelem natum. Natum enim possunt dicere, non renatum. Nam ut noveris, quomodo intelligas sanctificatos filios fidelium, ut modò non quæram, quia longum est, modum sanctificationis hujus; ibi & maritum habes infidelem, ibi habes & uxorem fidelem. *Sanctificatur, inquit, vir infidelis in uxore, & sanctificatur mulier infidelis in fratre.* Numquid quia est ibi fortè modus aliquis sanctificationis, ut vir infidelis sanctificetur in uxore fidele, ideo jam securitatem debet accipere, quòd in regnum cælorum intraturus est, & non baptizandus, non regenerandus, non Christi sanguine redimendus? Quomodo ergo sanctificatur vir infidelis in uxore, & tamen perit, nisi baptizetur: sic filii fidelium, etsi ad quemdam

Contra peccatum originale perperam citatus Apostolus.
I. Cor. 7.
14.
Sanctificationis modi multi.
I. Tim. 4.
5.

dam modum sanctificati, pereunt tamen, si non fuerint baptizati.

19. ROGO vos, ut paululum adquiescatis. Lego tantum. Sanctus Cyprianus est, quem in manus sumsi, antiquus episcopus Sedis hujus: quid senserit de baptismo parvulorum, imò quid semper Ecclesiam sensisse monstraverit paululum accipite. Parum est enim quia isti disserunt, & disputant nescio quas impias novitates; & nos conantur arguere, quòd aliquid novum dicamus. Ad hoc ergo lego sanctum Cyprianum, ut videatis quomodo sit intellectus canonicus, & catholicus sensus in his verbis, quæ paulò antè tractavi. Interrogatus est, utrum infans baptizari debeat ante octavum diem: quia vetere Lege non licebat circumcidi infantem, nisi octavo die. Quæstio inde erat nata, de die baptizandi: nam de origine peccati nulla erat quæstio; & ideo ex ea re, unde nulla erat quæstio, soluta est exorta quæstio. Sanctus Cyprianus dixit inter cetera, quæ superius dixit: "Propter quod neminem putamus à gratia consequenda impediendum esse à lege quæ jam statuta est, nec spiritalem circumcisionem impediiri carnali circumcisione debere, sed omnem omnino admittendum esse ad gratiam Christi: quando & Petrus in Actibus Apostolorum loquatur & dicat: *Deus mihi dixit neminem hominem communem dicendum & immundum.* Ceterum si homines impedire aliquid ad consecutionem gratiæ possit, magis adultos & pro vectos & majores natu possint impedire peccata graviora. Porro autem si etiam gravis-

CAP. XX.
Cypriani auctoritas pro originali peccato.

In epist.
59. ad Fidum.

Act. 10.
15.

^a In Cypriani editis, ea lege.

simis delictoribus & in Dominum multum
antè peccantibus, cum postea crediderint,
remissa peccatorum datur, & à baptismo
atque gratia nemo prohibetur: quanto ma-
gis prohiberi non debet infans, qui recens
natus nihil peccavit, nisi quòd secundum
Adam carnaliter natus contagium mortis an-
tiquæ prima natiuitate contraxit? qui ad re-
missam peccatorum accipiendam hoc ipso
facilius accedit, quòd illi dimituntur, non
propria, sed aliena peccata? Videte quem-
admodum de hac re nihil dubitans, solvit
illam unde dubitabatur. Hoc de fundamento
Ecclesiæ sumpsit, ad confirmandum lapidem
nutantem.

CAP. XXI.

Veritatis
hostes qua-
tenus pa-
tienter fe-
rendi.

20. IMPETREMUS ergo, si possumus,
à fratribus nostris, ne nos insuper appellent
hæreticos, quod eos talia disputantes nos ap-
pellare possimus forsitan, si velimus, nec ta-
men appellamus. Sustineat eos mater piis vis-
ceribus sanandos, portet docendos, ne plan-
gat mortuos. Nimum est quòd progrediuntur;
multum est, vix ferendum est, magnæ pa-
tientia adhuc ferri. Non abutantur hac pa-
tientia Ecclesiæ, corrigantur, bonum est. Ut
amici exhortamur, non ut inimici litigamus.
Detrahunt nobis, ferimus: canoni non detra-
hant, veritati non detrahant; Ecclesiæ sanc-
tæ pro remissione peccati originalis parvulo-
rum quotidie laboranti non contradicant. Fun-
data ista res est. Ferendus est disputator er-
rans in aliis quæstionibus non diligenter di-
gestis, nondum plena Ecclesiæ auctoritate fir-
matis; ibi ferendus est error: non tantum
progredi debet, ut etiam fundamentum ip-
sum Ecclesiæ quaterere moliat. Non expedit,
adhuc fortè nostra non est reprehendenda

pa-

patientia: sed debemus timere ne culpetur
etiam negligentia. Sufficiat caritati vestra, ha-
bete ad illos qui nostis illos, habete cum il-
lis amicè, fraternè, placidè, amanter, dolen-
ter: quidquid potest faciat pietas; quia post-
ea diligenda non erit impietas. Conversi ad
Dominum, &c.

EPISTOLA XCVIII. *

* Aliàs
XXIII.

Augustinus Bonifacio episcopo, respondens
quòd fiat, ut infantibus in baptismo pro-
sit parentum fides, cum post baptismum
non noceat illis parentum impietas: dein-
de quomodo susceptores in baptismo res-
pondeant, illos credere, cum parvuli re-
vera non credant, & incertum sit an
sint credituri.

qua autem
98. erat,
nunc 163.

BONIFACIO coëpiscopo, AUGUSTINUS b
in Domino salutem.

I. QUÆRIS à me, utrum parentes
baptizatis parvulis suis noceant, cum eos

FF 4

Scripta
fortè circ.
idem tem-
pus.

a Aliquot MSS. postea diligentia. Et quidam, post eam
diligentiam.

b Bonifacium hunc, præditum ea religione, ut sole-
ret vehementer cavere mendacium, uti dicitur infra n. 7.
haud immeritò credideris esse illum ipsum cataquensem
episcopum, qui ægros à prædecessore suo cum aliqua fisci
fraude comparatos Ecclesiæ, suscipere præ conscientia
sinceritate verebatur. Bonifacii sancti fratris & coëpis-
copi sui meminit Augustinus in epist. 143. & 149. Inter-
fuit carthaginensi collat. Bonifacius cataquensis.

De con-
secr. dist
4. Quæris.